

LBRIS

We know
books

PRIMUL LUCRU PE CARE L-AM FĂCUT
DUPĂ CE AM CÂȘTIGAT LA LOTO

O ANTOLOGIE IMAGINARĂ CURATORIAȚĂ PRIN

TELEȘPAN

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2026

Curprins

Introducere	7
Autor 1 / Ogale Mayaku	13
Dor de sărăcie – Ogale Mayaku / Republica Democrată Congo	15
Autor 2 / Gregorio Cioacă	43
Sugar Daddy – Gregorio Cioacă / Italia	45
Autor 3 / Elisa Simian	75
Am murit – Elisa Simian / Elveția	78
Autor 4 / Bart Marcopfski	107
Evanghelia după diavol – Bart Marcopfski / SUA	110
Autor 5 / Verg Ustenssen	133
Recordarium – Verg Ustenssen / Norvegia	136
Autor 6 / José Yaru	159
Mucho Mistrust – José Yaru / Columbia	162
Autor 7 / Wilhelmina Pascal	189
EXOf – Wilhelmina Pascal / Noua Zeelandă	192

Autor 8 / Lin Qiayi	221
Da, așa e – Lin Qiayi / China	224
Autor 9 / Arjo Cadal	249
Șahanal – Arjo Cadal / Japonia	253
Autor 10 / Virellan Othrae	285
Eu sunt foarte glorios – Virellan Othrae / India	289
Autor 11 / Naim Al Sabe	315
și-am plâns o lacrimă mereu ca să răsar din ea și eu – Naim Al Sabe / Yemen	317
Autor 12 / Zen Zabra	347
Zbor – Zen Zabra / rOmenia	350
Încheiere și Început	379

Autor 1 / Ogale Mayaku

Opi e singura mea prietenă mai apropiată de culoare sau cum o mai fi corect să vorbești zilele astea despre oamenii a căror piele e diferită de a ta care ești mai pe alb. Ne-am împrietenit la un eveniment monden și elegant unde ea, care mă știa din poveștile unor amici comuni, mi-a zis ceva. Eu i-am răspuns cu un citat celebru: „Hai sictir, maimuța dreacu!” Asta a fost prima noastră conversație. M-am gândit că, dacă înțelege că e o glumă, vom fi prieteni. Dacă nu, ce-am avut și ce-am pierdut. Ea s-a gândit că o variantă de răspuns ar fi fost să-mi arate acolo, pe loc, că știe karate, dar a preferat să o bușească râsul. O decizie bună, că nu e OK să bați minorități sexuale în mijlocul unor oameni care își doresc să creadă că sunt din lumea bună, uitând că în ochii lui Dumnezeu nu există așa ceva.

Ani mai târziu, mă sună Opi, că ce faci, fă, eh, nu fac nimic, hai cu mine până nu știu unde, că tre' să iau ceva, păi, nu vin io? Aveam o cămașă de la ea, cu papagali, mi-am pus-o ca să vadă că o port, niște bermude și flipfloși. Când m-am urcat în mașină, m-a întrebat „așa te-ai îmbrăcat?” și i-am zis că sunt 42 de grade afară, să mă lase-n sânge, semn că io încă pofteam după bătaia aia pe care nu mi-o dăduse când ne cunoscuserăm. Avea ea o afacere cu un nene și ăla nu putea să se vadă cu ea decât acolo unde ne duceam noi atunci.

Și-am ajuns la locație, am intrat, a fost blană, ce să zic. Cred că erau cam două sute de persoane înăuntru, toate pe negru și îmbrăcate în negru. Și Opi era întâmplător în negru, io în papagali. *Blend in*, Teleşpane, hai, fă, că te aștept afară, nu, stai aci cu mine. Înăuntru 15 grade de la aerul condiționat, după cinci minute eram vânăt. Era comemorarea lu' bunica lu' nu știi cine, care fusese mare șmecheră. Bine, nu mai șmecheră decât mătușa lu' Opi, care fusese doamna Cesaria Evora, nu mai contează că avusese o sută de nepoți.

Opi s-a dus să-l caute pe omul ei de interes, iar eu m-am așezat pe un scaun, visând cum sar pe unul dintre cei prezenți și îi smulg cu dinții șosetele flaușate, mai ales că se uitau la mine ca la o... Ba nu, mai bine ca la un papagal se uitau, un papagal în Antarctica. Printre ei, o femeie superbă, ca o trestie neagră, înaltă și subțire, foarte regală în mers, cu un turban splendid pe cap, plutea pe acolo. S-a oprit în dreptul meu și, bă, mânca-v-aș ochii, s-a uitat la mine cu o superioritate, că aș fi putut să devin pe loc rasist. În schimb, m-a bușit râsul și a râs și ea. Se știa cu Opi, știa că venisem împreună.

S-a așezat lângă mine și am făcut cunoștință, avea o blândețe foarte naturală, a ei, se născuse cu ea. Impresia era că, dacă dorul ar avea o mamă, ea ar fi mama lui. Am povestit de una, de alta, despre greutățile vieții, era foarte demnă în tot ce zicea. Singurul moment în care demnitatea i s-a diminuat a fost când mi-a povestit că teama ei cea mai mare ține de neputință, să apară vreo situație în care să nu-și poată proteja familia, să nu poată avea grijă de cei dragi. Ne-am mai întâlnit o singură dată față în față, domnia sa locuiește în Franța, și ne-am mărturisit că ne gândim din când în când unul la altul. Doamnelor și domnilor, aduc acum în fața ochilor dumneavoastră povestea preastrălucitoarei doamne Ogale Mayaku.

Dor de sărăcie – Ogale Mayaku / Republica Democrată Congo

— Apleacă-ți urechea la mine și uită-te cum luna uită să plece ca să-și mai clătească ochii cu ochii noștri încă un pic. Pe ea nu o arde niciodată ziua și nici nu se caută prin întuneric în albia crăpată a râului ca să se întrebe dacă e frumoasă. Soarele nici nu știe să asculte broaștele cum o face ea, căci, atunci când ea trece peste noi, râul nu-și mai uită cântecul și nici crocodilii nu mai plâng. Când vine luna, ochii mei devin păsări liniștite care își opresc zborul, nu de frica întunericului, ci întru blândețea lui. De ce fuge ploaia de noi? Crezi că îi e teamă că o uscăm cu sufletele noastre pârjolite de praful încins de pe picioarele în care ne călcăm unii pe alții? Ah, mai știi cum ne amenința mama că într-o zi va dispărea într-un mușuroi de termite? Poate că acolo a dispărut. Poate că n-a luat-o nimeni ca să-i facă rău. Poate că acum mii de furnici îi poartă celulele din trupul firav ca să-și hrănească puii, așa cum ne-a hrănit și ea pe noi, frate. Ascultă cum nu bate vântul.

— Ascultă tu cum nu vine nicio veste.

- O veste va veni îndată. Știi că așa s-a visat în sat.
- Adu-ți toba, te rog frumos, și cheamă-mi cerul cu ea, cheamă-l să mă ia.
- Cerul te poate aștepta, că el are răbdare până își numără toți norii.
- Noroc, atunci, că mai mult curge soarele pe aici, iar nori nu-s prea mulți.
- Și, chiar și așa, el tot mai are de numărat mii de milenii. Și norii sunt puțini pe aici, pentru ca cerul să nu-și poată lua privirea de la noi. Dar mie tot mai mult îmi place cum se uită cerul la noi noaptea, după ce îi cad urechile sau poate doar și le dă pe spate ca un câine, ca să nu mai auzim noi nimic și să ne fie somnul liniștit. Nu mai auzim nici pași, nici claxoane, nici dansatoare de ndombolo* care plesnesc vântul cu șoldurile, nici prăjitori de gogoși care îți cheamă nasul din toate părțile.
- Unde te crezi? La Kinshasa? După ce mă duc, să nu vii după mine, să mă lași să te aștept.
- Nu o să te duci nicăieri.
- Ba da, luna a visat ieri că mă duc la ea.
- N-a fost vis în somn, doar alea înseamnă ceva. A fost vis cu ochii deschiși. Că ea te iubește atât de mult, încât își dorește să te duci la ea să te vadă mai de aproape, dar nu te voi lăsa. Cu mâna mea îți voi ține sufletul lipit de inimă, ca să-și aducă aminte ce mult îi place să râdă, chiar dacă n-are niciun ban în buzunar, că viața e necaz, dar e și cântec. Vrei apă? Te mai mănâncă setea?
- Doar dă-mi un pic cu degetul pe buze ca să-mi aduc aminte cum mama ne scria cu sfârșitul „Te iubesc cu burta goală și cu sufletul plin“.

* Stil de dans congolez (n.r.)

- Mama nu știa să scrie, prostule.
- Ei, ce prostii vorbești! Și atunci, cum ne scria poezii cu laptele ei?
- Ai dreptate. Uite, vine mfunu* ca să-ți aline durerea și să te lege înapoi la lume.
- Să nu-mi facă un nod prea strâns.
- Nu-ți bate capul, că știe el mai bine.
- Pe tata nu l-a vindecat de lene.
- A fost un caz special.
- Liniște! Liniște! Ce demon de trup m-a chemat? Ce gheară se ascute pe tine?
- Nu știu.
- Liniște, am zis!
- Păi, dar...
- Nu cu voi vorbeam.
- Să ne ierți cu bucurie că am vorbit fără să știm.
- Deschide ochii, că în ei se vede frica cel mai clar. În ei se ascunde febra, în ei dansează zebra. Veniți, strămoșilor, aici, tiptil, și ne deschideți drumul către rădăcini ca să vedem în noapte mai clar decât vede pădurea soarele ziua, mai clar decât vede râul drumul spre ocean, mai clar decât știe trupul să se întoarcă la sufletul ce stă neclintit ca un munte atât de abrupt, că de pe el aluneci și cazi fix acasă unde spiritul e un tot. Și luna să caute prima notă a cântecului ce-ți aduce sănătatea și copacii să șoptească alături de ea, cu corul lor de frunze și, de pe partea cealaltă a pământului, soarele să răspundă tot cântând cu fiecare floare pe care o luminează, toate petalele să cânte acum,

* Vrăciul în congoleză (n.r.)

și toate zorile pe care au călcat strămoșii noștri, și toate apusurile peste care le-au bătut aripile când și-au închis ochii și s-au ascuns chiar lângă noi pentru eternitate. Așa cum rădăcina știe drumul spre cer, așa cum umbra se adună în lumină, așa cum apa nu-și uită niciodată izvorul, așa cum vântul știe să găsească frunzele, așa cum inima pământului bate în toba mea, așa cum fiecare lacrimă știe din care ochi să curgă, așa cum echilibrul știe să se târască sau să stea într-un picior, în două, în trei, în patru sau în mai multe, așa cum visul știe pe ce meleguri să se aleagă, așa cum ochii știu să se deschidă fără să le spună nimeni, căci ei sunt fiii minții și ai sufletului, așa cum urechea știe să recunoască muzica, chiar și când și-o cântă prima dată, așa cum sufletul nu uită că inima e cuibul lui, la fel să știu și eu cum să trimit boala acolo unde ea nu mai există. La fel să știu și eu să șterg durerea cu apa cunoașterii ce-mi vine de la spirit și omul acesta să fie mai viu decât a fost vreodată. Așa a fost, așa și e, așa va fi. Așa cum trebuie toate, așa cum nu e de la noi, așa cum e de la zei. Să se deschidă calea luminii, calea vieții, calea bucuriei, pe care mintea o închide, iar sufletul o deschide mereu, ca inima să poată vedea și soarele, și luna, și tot ce este între ele și dincolo de stele. Liniște!

— Dar nu am zis nimic.

— Poate ziceați. Răspunsul nu e în alte părți, să știți. E aici, la tine, în buzunarul tău. Acolo e. Da, da, da, da, da. Acolo e doctoria. Tokomonana* aici, dar în altă parte.

— Ce faci, bre, pleci?

— Tu să nu-mi pui mie la îndoială pașii, căci ei mă duc numai acolo unde îmi trebuie mie să fiu. În pădure. Mă duc în pădure.

* Ne vom revedea. (n.r.)

— Ah, și-am zis eu că o să mă duc la fel de repede cum e soarele de mare și cum e luna de șoptită. Hai, vino! Vino să mă mai ții în brațe cât încă mi se aprinde sufletul în trup.

— Tu nu-mi vei adormi de tot acum. Mfunu nu a zis nimic despre asta. A zis de buzunar, eh! Ce-o fi vrut să spună? În buzunarul meu stă doar golul. Ia stai așa! Când te-am găsit atât de bolnav, am și uitat de acest bilet la loto.

— Ce bilet? Cu ce l-ai plătit?

— Cu sufletul meu curat, că bani n-aveam.

— Ți-ai vândut sufletul pentru el?

— Nu, frate ce-mi ești! Zic că sufletul meu l-a meritat. De dimineață m-a găsit o întâmplare. Nici n-am mai apucat să-ți povestesc cum în această zi praful din piață a avut pentru mine un dar, exact când zorii se târau pe vârfuluri printre picioarele vesele ale sărăciei, care fierbea în piață fără să ardă pe nimeni. Știi că m-am dus să caut ceva de lucru și, cum mă plimbam printre tarabe, eh, și holbam ochii la mango și la papaya pe care ziceai că le copsese fericirea la care visează gurile, gândindu-mă că foamei trebuie să-i fie tare drag de noi de ne vizitează așa des, un copil mai plin de viață decât de mâncare mi s-a agățat de un picior și mi-a urlat să mă uit pe unde merg. Cum eu i-am zis vreo două în timp ce mă împiedicam și cădeam, el mi-a răspuns: *Ah, yo, moko te ndeko**. Și nici nu mai știu ce i-am răspuns, nu ceva frumos, în orice caz, că el mi-a zis pe loc: *Moto ya pamba, azalaka na makasi ya koloba***.

— Bine și-a zis, să te iei așa de un copil, eh...

* Tu singur ești problema, frate! (n.r.)

** Omul gol are mereu gura tare. (n.r.)

- I-aș mai fi zis eu câteva, dar am văzut că nu căzusem cu mâna în țărână, ci pe biletul ăsta la loto. Norocul e în mizerie, frățiorul meu.
- De ce nu l-ai căutat pe cel care-l pierduse?
- Dacă mă apucam să strig și să întreb prin piață cine pierduse biletul, cred că mă și băteau câțiva ca să mă convingă că e al lor.
- Dar nu-i al nostru.
- Mfunu a zis că răspunsul e în buzunarul meu. Că leacul tău e în buzunarul meu. Gândește-te că, dacă vom câștiga, te-am putea duce la un spital adevărat.
- Ce-mi poate face un spital dacă strămoșii și Mfunu n-au putut?
- Ah, ce prostii vorbești! Tu nu vezi că strămoșii și Mfunu ne-au trimis la spital? Hai, dormi acum, iar mâine-dimineață mă duc să văd ce am câștigat.
- Ce sigur ești pe tine! Mai bine spune-mi o poveste decât să-ți faci speranțe care-or să te doară în piept.
- Speranța ține pieptul sus, nu-l deznădăjduiește.
- Așa se numește povestea?
- Nu.
- Dar cum?
- Îi punem titlul la sfârșit.
- Deci e o poveste fără nume, părinții ei n-au botezat-o.
- Noi suntem părinții ei, cel care o spune și cel care o ascultă. Acum mult, mult, mult, mult timp...
- Cât de mult?
- Când omul abia își lipea ochii de stele.
- A trecut ceva...
- Da.

- Ce se întâmpla atunci?
- Într-o dimineață, când soarele venise să trezească tot Upamba* cu chef de tot felul de șotii și de pilde, o zebra mică, pe numele ei Ululaya, s-a trezit cu un gând mai misterios decât adâncul deșertului.
- Este și deșertul adânc cum e oceanul?
- Da.
- Dar de unde știa ea că gândul e la fel de misterios ca adâncul deșertului? Că noi n-avem deșert în Upamba.
- Călătorise ea cu părinții când era mai mică.
- Ah, ce bine de cei ai căror părinți îi duc în călătorii! Mai știi când ne-a dus mama la Kinsasha și am jucat bokwele** și am câștigat?
- Cum să nu mai știu?! Mai știu, mai știu... Când te vei face bine, poate vom juca din nou bokwele.
- Suntem prea mari ca să ne mai jucăm așa, iar eu ți-am zis că plec.
- Mi-ai zis și că te culci, dar uite că preferi să vorbești aiurea.
- Să nu vorbești urât despre adevăr.
- Vorbeam urât despre minciuna asta pe care o spui.
- Nu te mai amăgi și zi-mi de zebra. Cu ce gând a trezit-o soarele?
- Cu un gând mare, pentru că Ululaya visase că avea un scop.
- Ce vis frumos! Și care era scopul?
- Să fie mâncată de un leu și să devină astfel hrană pentru cel mai maiestuos animal.
- Mie girafa mi se pare cel mai maiestuos animal.

* Parcul Național Upemba din Republica Democrată Congo (n.r.)

** Joc tradițional congolez similar cu *Hoșii și vardiștii* (n.r.)

- Girafele nu mănâncă zebre.
- Poate, dacă ar mânca, ar căpăta și ele dungii.
- Nu cred, că nici leii nu capătă.
- Dar nu ar fi frumos să ai culoarea lucrului pe care îl mănânci?
- Și ce ai vrea să mănânci ca să îți schimbi culoarea?
- Aș mușca din soare. L-aș aștepta dimineața și seara să mușc din el, că ziua e mult prea fierbinte. Și luna aș servi-o pe post de înghețată. Ce a făcut Ululaya?
- S-a dus la părinții ei și le-a spus ce avea de gând, eh...
- Au fost de acord?
- Ei, au fost... Ce jale s-a pus pe ei! Au implorat-o să nu plece, să stea cu ei, să pască și să facă glume cu dungii.
- Tu știi vreo glumă cu dungii?
- Una.
- Da' e bună?
- Mmm, merge.
- Să aud.
- Infinitul e dunga care și-a găsit capătul.
- Ce glumă e asta?
- Filosofică.
- Ăla e cerc, pe un cerc poți să-ți miști degetul la infinit. N-am râs.
- O să râzi mâine.
- Nu mă așteaptă mâine pe mine.
- Orice mâine întreg la cap așteaptă un râs sănătos.
- Eu nu sunt sănătos.
- Dar râsul și mâine te vor face.
- Și a plecat?
- Cine?

- Ululaya?
- A plecat repede, că nu-i plăcea să-și audă părinții plângând, că ea voia să-și caute destinul. În ultima clipă, mama ei a fugit după ea și i-a zis: „Te rog din tot sufletul meu, măcar să cauți cel mai mare leu să te mănânce, dar să fii sigură că e cel mai mare“.
- De ce i-ar fi spus asta? Nu crește teama cu cât e mai mare leul?
- Nu știi, ar putea fi două motivele care să justifice aceste vorbe. Oamenilor le plac cauzele mărețe ca să nu se mai simtă mici.
- Dar ea e zebra.
- Poate din povestea asta ar trebui să înțelegem și că nu suntem atât de diferiți.
- Și celălalt motiv?
- Rugându-o să facă acest lucru, poate că mama ei spera că îi întârzie moartea, că durează mult mai mult să găsești leul cel mai mare din lume decât ar dura să găsești un leu oarecare.
- Și Ululaya ce a zis?
- „Bine, mamă, îți promit că așa voi face.“ Și a pornit la drum și a întrebat fiecare făptură care i-a ieșit în cale, fiecare iroko, fiecare wenge, fiecare sapelli și gigo, fiecare okume, fiecare eboni*, fiecare ferigă, fiecare liană, fiecare orhidee, fiecare manioc, fiecare banan, fiecare arbore de cafea, fiecare baobab.
- Ăștia sunt toți copaci...
- Da.
- Pe cine a mai întrebat?
- Fiecare gazelă, fiecare okapi, fiecare elefant, fiecare leopard, fiecare porc spinos, fiecare pangolin, fiecare papagal, fiecare cintează, fiecare turaco, fiecare vultur, fiecare stârc, fiecare colibri, fiecare șarpe cuminte, fiecare piton forțos, fiecare cobră

* Specii de arbori (n.r.)